

Asia: VN/33767/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi syöpäsairauden vaaraa aiheuttavista, perimää vaurioittavista ja lisääntymiselle vaarallisista tekijöistä työssä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Suomen Yrittäjien lausuntoa luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi syöpäsairauden vaaraa aiheuttavista, perimää vaurioittavista ja lisääntymiselle vaarallisista tekijöistä työssä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta.

Suomen Yrittäjät kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Suomen Yrittäjien huomiot

Ehdotetussa asetuksessa muutettaisiin syöpäsairauden vaaraa aiheuttavista, perimää vaurioittavista ja lisääntymiselle vaarallisista tekijöistä työssä annetun valtioneuvoston asetuksen eräitä säännöksiä. Lyijyn ja sen epäorgaanisten yhdisteiden sitovia ilmapitoisuuden raja-arvoa ja biologista raja-arvoa muutettaisiin. Joidenkin aineiden sitovia raja-arvoja muutettaisiin niiden yhdenmukaistamiseksi samoille aineille asetettujen haitalliseksi tunnettujen pitoisuuksien kanssa.

Ehdotuksella pantaisiin osaltaan kansallisesti täytäntöön EU:n direktiivi, jolla muutetaan lyijyn raja-arvoja ja annetaan uusi raja-arvo di-isosyanaateille. Ehdotetun asetuksen on tarkoitus tulla voimaan 9.4.2026.

Kuten perustelumuistiossa todetaan, asetuksen aineellisessa sisällössä on kyse rikoslain 47 luvun 8 §:ssä tarkoitetuista työturvallisuusmääräyksistä, joiden rikkomisesta voi seurata rikosoikeudellinen

vastuu. Rikosoikeudellinen rangaistusvastuu ulottuu koko työturvallisuuslakiin ja sen nojalla annettujen asetusten sisältöön. Rangaistusvastuu ei ole riippuvainen teon tai laiminlyönnin vakavuudesta. Yleisenä koko työturvallisuussäätelyä koskevana huomiona yllä mainittuun liittyen toteamme, että työturvallisuussäätelyyn liittyvästä rikosoikeudellisesta vastuusta on käynnistettävä selvitys, jossa arvioidaan rikoslain työturvallisuusrikosta koskevan säätelyn suhdetta perustuslakiin ja laillisuusperiaatteeseen. Lisäksi on arvioitava ainakin kriminalisoinnin laajuutta, seuraamusjärjestelmän kohtuullisuutta työnantajan ja esihenkilöiden näkökulmasta sekä sitä, olisiko rangaistusvastuun laajuutta muutettava. Selvityksen ja pohjoismaisen vertailun perusteella valmisteltaisiin tarvittavat lainsäädäntömuutokset.

Perustelumuistion mukaan asetuksen keskeiset vaikutukset kohdistuvat lyijyn ja sen epäorgaanisten yhdisteiden ilmapitoisuuden sitovan raja-arvon ja sitovan biologisen raja-arvon tiukentumiseen ja siten yrityksiin, joissa työntekijät voivat altistua näille aineille. Lyijylle altistutaan mm. metallien valmistuksessa ja valussa, aseiden ja ammusten valmistuksessa, materiaalien kierrätyksessä, metallituotteiden ja laitteiden valmistuksessa sekä koneiden ja laitteiden huolto- ja korjaustyössä. Työpaikoilla ei yleisesti ottaen arvioida olevan merkittäviä vaikeuksia päästä nyt esitettyyn työntekijöiden veren lyijypitoisuuden raja-arvoon. Joidenkin toimialojen osalta sopeutumista helpottaisi siirtymäaika vuoden 2028 loppuun, jona aikana sovellettaisiin siirtymäajan raja-arvoa 300 µg/l.

Lyijy kertyy luustoon ja poistuu sieltä hitaasti, joten veren lyijypitoisuudet voivat pysyä korkealla jopa vuosikausia altistumisen loputtua tai vähennyttyä. Tästä syystä veren lyijypitoisuuden raja-arvoille on säädetty poikkeukset koskemaan sellaisia työntekijöitä, joiden veren lyijypitoisuus ylittää raja-arvot aiemmin työuralla tapahtuneen altistumisen vuoksi. Poikkeusten avulla voidaan välttää tilanteet, joissa nykyiset työntekijät eivät voisi jatkaa työtehtävissään veren lyijypitoisuuden raja-arvon kiristymisen vuoksi.

Lyijyn raja-arvojen lisäksi ehdotetaan, että joidenkin aineiden sitovia, EU-perustein asetettuja raja-arvoja tiukennettaisiin vastaamaan samoille aineille aiemmin asetettuja kansallisia HTP-arvoja. Suurinta osaa näistä aineista käytetään Suomessa erittäin vähäisessä määrin ja TTL:n suorittamien ilmapitoisuusmittausten perusteella yrityksille ei arvioida aiheutuvan ongelmia sitovien raja-arvojen tiukentumisesta.

Suomen Yrittäjät katsoo, että lyijyn ja sen epäorgaanisten yhdisteiden ilmapitoisuuden sitovan raja-arvon ja sitovan biologisen raja-arvon tiukentumisen vaikutuksia on arvioitu asetuksen perustelumuistiossa asianmukaisesti. Pidämme kuitenkin tärkeänä, että työpaikoilla on riittävästi tietoa uusista raja-arvoista sekä siitä, miten niiden toteutuminen voidaan varmistaa. Erityisesti haasteellisimmilla toimialoilla tarvitaan tukea ja neuvontaa. Siirtymäaikaa pidämme välttämättömänä ja tarpeellisena, jotta työpaikoilla on mahdollisuus toteuttaa uuden raja-arvon edellyttämät toimenpiteet.

Kunnioitavasti

Suomen Yrittäjät

Nurmela Niko
Suomen Yrittäjät ry